

1. CIRKEV – NÁZOV A PREDOBRAZY

Cieľ

Cieľom je voviesť touto témou do časti učebnice, kde sa v najbližších témach bude hovoriť o Cirkvi. Vysvetliť názov Cirkev a spomenúť predobrazy, s ktorými sa pri zobrazovaní alebo opise Cirkvi môžeme stretnúť. V témach o Cirkvi sa snažiť o prebudenie osobného vzťahu k Cirkvi – teda že nehovoríme o nejakom cudzom spoločenstve, ale o spoločenstve, do ktorého patrí i ja.

Obsah

Ak chceme podrobne spoznať nejakého človeka, mimo iného medzi prvé základné informácie patrí poznať jeho meno, priezvisko, dátum a miesto narodenia. Spolu s tým ide potom spoznávanie jeho vlastností, osoby, vzdelania, záľub a podobne.

Ak v nasledujúcich témach sa má hovoriť o Cirkvi, tak je potrebné zodpovedať si tiež na tie základné otázky: Čo názov Cirkev znamená? Odkiaľ a kedy sa tu vzdala? Aké má poslanie? Kto do nej patrí? A podobne.

Pomenovanie

Slovo **Cirkev** sa vo Svätom písme označuje výrazom *ekklesia*. Tento výraz pochádza z gréckeho slova *ek-kalein*, čo znamená *zvolať*. Z tohto slova je potom odvodený aj latinský výraz *Ecclesia*, francúzsky *Église* a taliansky *Chiesa*. V tomto duchu teda slovo Cirkev znamená **zvolanie zhromaždenia**. Už v čase Starého zákona sa tento výraz používal na označenie zhromaždenia vyvoleného ľudu pred Bohom. Toto slovo prebralo aj prvé kresťanské spoločenstvo, teda tí, ktorí verili v Krista, aby i týmto pomenovaním dali najavo, že sú pred Bohom dedičmi a v istom zmysle nasledovníkmi vyvoleného zhromaždenia. Z tohto ich presvedčenia pochádza potom slovo *Kyriake*, čo značí „**tá, ktorá patrí Pánovi**“ – čiže spoločenstvo, ktoré patrí Pánovi. A od tohto slova sú potom odvodené pomenovania Cirkvi napríklad v nemčine *Kirche*, v angličtine *Church* a v slovenčine *Cirkev*.

V širšom slova zmysle sa v kresťanskej terminológii výrazom **Cirkev** označuje **celé všeobecné spoločenstvo veriacich pokračujúce v Kristovom diele**. V prenesenom zmysle slova sa týmto slovom môže označovať tiež **liturgické zhromaždenie** alebo **miestne spoločenstvo**. Tieto tri významy slova v skutočnosti nemožno od seba oddelovať. Cirkev je ľud, ktorý Boh zhromažďuje po celom svete. Jestvuje v miestnych spoločenstvách a uskutočňuje sa ako liturgické, najmä eucharistické zhromaždenie.

Predobrazy Cirkvi

Druhý vatikánsky koncil vo svojom najvýznamnejšom dokumente *Lumen gentium* – *Svetlo národov*, aby priblížil vnútornú povahu Cirkvi používa na základe Svätého písma viaceré obrazy, ktoré sú prevzaté z biblického, pastierskeho alebo roľníckeho života, prípadne z výstavby, rodiny alebo svadby.

Jedným z predobrazov Cirkvi je *ovčinec*, ktorého jedinou a nevyhnutnou bránou je Kristus (porov. Jn 10, 1-10). Ježiš Kristus je viackrát predstavený ako dobrý Pastier, ktorý aj svoj život položil za ovce (porov. Jn 10, 11-16; 1 Pt 5, 4). V tomto duchu napríklad Štvrtá veľkonočná nedeľa sa nazýva nedeľou dobrého Pastiera.

Cirkev je označovaná tiež ako Božia *roľa* alebo *vinica* (porov. 1 Kor 3, 9; Mt 21, 33-43). Cirkev vysadil nebeský hospodár ako šľachtenú vinicu. Právý vinič je Kristus: on dáva život a úrodnosť ratolestiam, čiže nám, ktorí prostredníctvom Cirkvi ostávame v ňom a bez neho nemôžeme nič záslužné urobiť. S takýmto vyobrazením je možné sa stretnúť pri výzdobe starobylých kresťanských bazilik. Napríklad Bazilika sv. Klimenta v Ríme predstavuje takého veľkolepé zobrazenie, kde v ústrednej mozaike je znázornený veľký vinič a pri jednotlivých mladých viničných ratolestiach sú znázornené rôzne ľudské povolania – roľníci, rybári, obchodníci, kňazi atď.

Cirkev sa často volá aj Božia *stavba* (porov. 1 Kor 3, 9; Mt 21, 42). Sám Ježiš sa prirovnal k tomu základnému kameňu, ktorý predstavuje základ každej stavby. Na tomto základe, ktorým je Kristus, apoštoli budujú Cirkev a od neho dostáva svoju pevnosť a súdržnosť. V tomto duchu je možné sa stretnúť s pomenovaniami ako Boží *dom*, v ktorom býva Božia *rodina*, Boží *príbytok* medzi ľuďmi a najmä svätý *chrám*, do ktorého ako duchovné kamene máme byť vbudovaní my sami. Veď najkrajšou ozdobou kostola nie je jeho umelecká alebo kvetinová výzdoba, ale človek, ktorý sa do chrámu prišiel stretnúť s Bohom.

Cirkev sa volá aj *nebeský Jeruzalem* a *naša matka* (porov. Gal 4, 26), alebo sa opisuje ako nepoškvrnená *nevesta* nepoškvrneného Baránka (porov. Zjv 19, 7), ktorú Kristus miloval a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil (porov. Ef 5, 25-26), či ktorú spojil so sebou nerozlučnou zmluvou a neprestajne ju živí a opatruje (porov. Ef 5, 29).

Cirkev predovšetkým na základe listov sv. apoštola Pavla sa tiež nazýva *tajomným telom Kristovým* (porov. Gal 6, 15; 1 Kor 12, 27). Nie je to Ježišovo vlastné fyzické telo, ale prostredníctvom Ducha Svätého tajomne vytvára toto duchovné mystické telo, a to tým, že povoláva ľudí zo všetkých národov, aby vytvárali toto nové duchovné spoločenstvo. Hlavou tohto tela je Kristus (porov. Ef 1, 10.22). A všetci ostatní sú údmi tohto tajomného (mystického) tela Kristovho a práve Ježišovi sa majú pripodobniť, kým nebude v nich

stvárený Kristus (porov. Gal 4, 19). Pri výstavbe Kristovho tajomného tela jestvuje rozmanitosť údov a služieb. Akým príkladným je v tomto zmysle objav sv. Terézie z Lisieux, ktorá túžila nájsť svoje miesto a uplatnenie v Cirkvi. Uvedomovala si, že všetci nemôžu byť zároveň apoštolmi, prorokmi a učiteľmi. Keď tak o tom uvažovala, pochopila, že Cirkev má srdce a toto srdce horí láskou. V láske našla os svojho povolania. Sama o tomto poznaní napísala: „Vtedy som opojená najväčšou radosťou vykrikla: Ježišu, moja láska, konečne som našla svoje povolanie: mojím povolaním je láska. Áno, našla som svoje miesto v Cirkvi a toto miesto si mi dal ty, môj Bože. V srdci Cirkvi, mojej matky, ja budem láskou, a tak budem všetkým a moja túžba sa splní.“

Kristova Cirkev má byť preto pre každého z nás matkou a my v nej láskou. To má byť os i nášho života i nášho budúceho povolania.